

**ВІДДІЛ ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ ВІЛЬНЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЦЕНТР ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО РОЗВИТКУ ТА ДОЗВІЛЛЯ ІМЕНІ ВАЛЕРІЇ
ГНАРОВСЬКОЇ ВІЛЬНЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Ірина Кузьменко

ВЕСЕЛКОВА ПАЛІТРА

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку

початковий рівень -2 роки навчання

основний-2 роки навчання

вищий-2 роки навчання

6 років навчання

Затверджено рішенням педагогічної ради ЗПО “Центр дитячо-юнацького розвитку та дозвілля імені В. Гнаровської” Вільнянської міської ради
від 29.08.2024(протокол № 4 від 29.08.2024) Рішення оформлення наказом директора від 29.08.2024 № _____

Розробник:

Кузьменко Ірина - керівник гуртка закладу позашкільної освіти “Центр дитячо-юнацького розвитку та дозвілля імені В. Гнаровської “Вільнянської міської ради

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма гуртка розроблена на основі «Навчальна програма студії образотворчого мистецтва» (автори А.О. Филипенко, І.О. Василянська, В.П. Мельник) та «Навчальна програма живопису» (автори Т.В. Воробей, Н.В. Войчук) рекомендованих Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4658), модифікована з урахуванням місцевих умов та можливостей, вікових особливостей гуртківців.

Мистецтво – особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього та внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність» та ін. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства.

Заняття з образотворчого мистецтва є універсальними у вирішенні завдань художнього й особистісного розвитку дітей, громадського та духовного становлення підростаючого покоління. Це зумовлено тим, що вже у ранньому віці образотворча діяльність становить одну з найдоступніших й емоційно-захоплюючих форм творчості дитини.

Сучасні діти сьогодні перебувають під впливом стресових ситуацій (це і надмірне шкільне навантаження, і відсутність повноцінного відпочинку, і конфлікти у школі, родині та з ровесниками, переживання втрат, батьківське розлучення, зміна місця проживання, перехід в інший садочок чи школу). Тому заняття у гуртку образотворчого мистецтва допоможуть дитині психологічно та емоційно «відновитись», – саме в цьому полягає **актуальність** навчальної програми «Образотворче мистецтво».

Новизна навчальної програми полягає у використанні методів арт-терапії (казкотерапія, ігрові моменти, заняття на вулиці), для інтеграції особистості, розвитку її творчих здібностей, удосконалення взаємодії з навколишнім середовищем.

Метою навчальної програми є створення умов для творчого розвитку гуртківців засобами образотворчого мистецтва, формування компетентностей особистості у процесі опанування образотворчого мистецтва:

- *пізнавальна* – ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються образотворчого мистецтва;
- *практична* – оволодіння навичками живопису, графіки, конструювання, скульптури, декоративного мистецтва; опанування, закріплення та поглиблення вмінь і навичок користування різноманітними матеріалами й інструментами;
- *творча* – розвиток творчих здібностей, спостережливості, відчуття кольору та пропорцій, художньо-образного сприйняття побаченого та його творчого відображення засобами мистецтва, варіативності та асоціативності, стійкого інтересу до образотворчого мистецтва;

- *соціальна* – виховання дбайливого, шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формування естетичного смаку; популяризації народних промислів; виховання культури праці, дисциплінованості, точності й акуратності в образотворчому мистецтві; виховання патріотизму, любові до України, гордості за її досягнення; організація змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань і стану здоров'я;
- *спілкування державною мовою* – розвивати уміння висловлювати свої почуття та переживання від сприймання творів мистецтва; ділитися своїми творчими ідеями, почуттями, коментувати й оцінювати власну художньо-творчу діяльність і творчість інших;
- *математична компетентність* – розвивати уміння аналізувати твори мистецтва, розуміти логіку художньої форми; здійснювати необхідні розрахунки для встановлення пропорцій, відтворення перспективи, створення об'ємно-просторових композицій;
- *основні компетентності у природничих науках і технологіях* – розвивати уміння спостерігати, досліджувати і відтворювати в художніх образах довкілля та явища природи засобами мистецтва;
- *інформаційно-цифрова компетентність* – розвивати уміння застосовувати сучасні цифрові технології для створення, презентації та популяризації художніх образів; добирати й опрацьовувати потрібну інформацію (зображення, текст, аудіо, відео) для пізнання;
- *уміння вчитися впродовж життя* – розвивати уміння визначати власні художні інтереси та потреби; планувати й організовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва чи самовираження через мистецтво; раціонально використовувати час для задоволення культурних потреб, здобувати, опрацьовувати мистецьку інформацію;
- *екологічна грамотність і здорове життя* – розвивати уміння використовувати мистецтво для вираження власних емоцій, почуттів, переживань та впливу на власний емоційний стан.

Завдання навчальної програми:

- ознайомити учнів із творами різних видів мистецтва (живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, скульптура, архітектура) для збагачення знань, формування естетичних почуттів та вражень;
- формувати систему художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;
- формувати потребу в естетизації середовища та готовність до участі в соціокультурному житті;
- розвивати художні здібності, креативне мислення;
- розвивати уміння сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;

- популяризувати досягнення гуртківців на міському, обласному, всеукраїнському рівнях;
- виховувати в учнів емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та дійсності.

Навчальна програма реалізується в гуртку художньо-естетичного напряму образотворчого профілю позашкільної освіти та створена для дітей віком від 5 років.

Програма передбачає навчання дітей у групах початкового, основного та вищого рівнів. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин:

- початковий рівень – 144 год. (4 год. на тиждень);
- основний рівень – 216 год. (6 год. на тиждень);
- вищий рівень – 216 год. (6 год. на тиждень).

Навчальна програма побудована лінійним способом, де навчальний матеріал реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням, а новий навчальний матеріал викладається на основі вже вивченого й у тісному взаємозв'язку.

Програма передбачає такі основні види художньої діяльності учнів на заняттях: *сприймання* (естетичне сприймання дійсності, сприймання мистецтва); *практична художня діяльність* (творча, репродуктивно-творча).

Основною **формою організації** і здійснення навчально-пізнавальної діяльності є групові та індивідуальні заняття, які проводяться з використанням інноваційних методик, таких як взаємонавчання вихованців, творчого заліку, творчого звіту, виставок, конкурсів, екскурсій, імпрровізацій тощо.

Методами опрацювання навчального матеріалу є:

- практичні (*вправи, ігри, індивідуальні та творчі завдання*);
- наочні (*спостереження, метод ілюстрацій, метод демонстрацій*);
- словесні (*бесіда, розповідь-пояснення, мистецтвознавча розповідь, дискусія, інструктаж*);
- дослідницькі (*пошук матеріалів для виробів, інформації для повідомлення, зразків для роботи, власні спостереження*);
- методи стимулювання навчальної діяльності;
- методи формування пізнавального інтересу (*пізнавальні ігри, навчальні дискусії, створення ситуації успіху*).

Залежно від рівня навчання програма передбачає варіативність методів і форм навчання.

Для оцінки результативності навчальних занять застосовуються діагностичний, поточний і підсумковий види контролю (*анкетування, опитування, співбесіди з учнями і батьками, поточні, тестові та творчі завдання, тематичні виставки творчих робіт*).

Основними напрямками роботи є графіка, живопис, декоративно-ужиткове мистецтво, скульптура, а також необхідні для творчої діяльності дисципліни: композиція та основи образотворчої грамоти.

На заняттях *живописом* вихованці працюють у жанрах натюрморту, пейзажу та портрета. Така робота вимагає знання основних законів зображення: вибору місцезнаходження, врахування явищ лінійної перспективи, дотримання колористичної

єдності зображення, відтворення особливостей будови окремих складових частин композиції, взаємозв'язок частин і цілого.

На заняттях із *малюнка (графіки)* вивчаються правила перспективи, передавання форми й пропорцій, прийоми зображення світлотіні. Роботи виконуються у графічній техніці за допомогою штриха, лінії, плями, крапки. Значна частина занять відводиться малюванню людей і тварин, вивченню їх будови та зовнішніх особливостей. Гуртківцям пропонуються завдання на створення одно- та багатофігурних композицій, малювання людей і тварин у русі.

На основі набутих знань із живопису та малюнка гуртківці вивчають *декоративно-прикладне мистецтво*. Під час занять декоративно – ужитковою діяльністю в дітей виховується емоційно-естетичне ставлення не тільки до предметів і явищ навколишнього середовища, але і до витворів декоративно-прикладного мистецтва, розвивається їх творча активність. Діти вчаться складати візерунки, пізнають закони композиції, продовжують оволодівати навичками роботи з фарбами, вивчають народну творчість, знайомляться з основами художнього конструювання, що привчає дітей до активної творчої діяльності.

На заняттях зі *скульптури* дітям прищеплюється інтерес до скульптури, як формообразотворення, розширюється їх уявлення про цей вид образотворчого мистецтва в цілому, надаються теоретичні та практичні знання.

Композиція дає вихованцям можливість навчитися передавати свої ідеї та уявлення засобами образотворчого мистецтва, вчить їх користуватися графічною мовою для створення художніх образів.

Основи образотворчої грамоти – активний засіб розвитку художньої культури вихованців, що сприяє залученню їх до розуміння змісту та сутності мистецтва, також сприяє їх естетичному розвитку, прищеплює інтерес і любов до мистецтва, виховує самостійність судження при оцінюванні творів.

Обов'язковою є *робота на пленері* – малювання тварин і рослин із натури, відтворення стану природи в пейзажах і натюрмортах.

Теми та розподіл годин навчально – тематичного плану вказано орієнтовно. За необхідності в установленому порядку керівник гуртка може внести зміни до кількості годин у межах кожного змістовного розділу. Враховуючи інтереси вихованців, їх кількість у групі, стан матеріально-технічного забезпечення, керівник гуртка може змінювати кількість теоретичних і практичних занять (залежно від того, як швидко та якісно вихованці набувають практичних навичок), а також самостійно обирати один або кілька напрямів роботи гуртків основного та вищого рівнів, враховуючи обсяг часу, що передбачений типовими навчальними планами.

Суттєвою частиною програми є заняття у дистанційному форматі. Програмою передбачено ознайомлення з презентаціями в форматі PowerPoint, ознайомлення з базовими Інтернет-ресурсами з тематики розділів.

Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Живопис	4	34	38
3.	Графіка	2	16	18
4.	Декоративно-прикладне мистецтво	4	34	38
5.	Скульптура	2	10	12
6.	Аплікація	2	10	12
7.	Художнє конструювання	2	10	12
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	10	10
9.	Підсумок	2	-	2
	Разом	20	124	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Розповідь про професію художника. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Інструменти та матеріали художника»

Живопис (38 год.)

Теоретична частина. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Фарба та колір. Прийоми роботи з акварельними та гуашовими фарбами. Живописні техніки: монотипія, пальчикове малювання, техніка друку. Основні та похідні кольори. Хроматичні і ахроматичні кольори. Змішування кольорів. Сірі кольори та їхні відтінки. Асоціативне сприйняття кольору. Теплі та холодні кольори. Пейзаж, натюрморт, портрет, тематична композиція.

Практична частина. Малювання по-пам'яті на основі спостережень на тему: «Осінь золота», «Новорічні свята», «Різдво», «Весна», «Квітучий місяць травень», «У парку», «Мій двір». Малювання за уявою: пейзаж «Веселка над полем», «Жовтневий ліс», «Чарівна квітка», «Захід сонця», «Червоні грона горобини» (пальчикове малювання), «Казковий ліс» (пальчикове малювання), ахроматичні кольори «Біла, чорний та сірі» (гуаш), тематична композиція «Мої улюблені тварини», монотипія «Барвистий метелик», гризайль «Коти: весела сімейка», «Історичні події», «Космічні фантазії», «Космічні мандри», «Світ моїх захоплень», «Історичні нариси»; ілюстрування українських казок та

дитячих оповідань. Малювання з натури «Лимон, слива, помідор», малювання засніжених дерев, ялинок, будинків за допомогою білил.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Колір», «Жанри образотворчого мистецтва»

Графіка (16 год.)

Теоретична частина. Графіка як вид образотворчого мистецтва. Графічні засоби виразності – лінія, штрих, пляма, світлотінь, перспектива, тон. Основні геометричні форми, пропорції обличчя людини. Особливості роботи з натури. Малювання графічним олівцем і м'якими матеріалами.

Практична частина. Графічні вправи, начерки з натури овочів та фруктів, пейзажних мотивів, дерев та рослин.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Графічні засоби виразності»

Декоративно-прикладне мистецтво (38 год.)

Теоретична частина. Декоративно-прикладне мистецтво як вид образотворчого мистецтва. Зразки художньої народної творчості. Значення кольору в декоративних роботах. Композиція і візерунок. Стилізація. Засоби зображення.

Практична частина. Малювання закладки, декоративне оздоблення килимка та рушника (орнамент у стрічці); зображення квітів та листя (орнамент у колі); зображення декоративного букету; виготовлення листівок до свят; розпис глечика, розпис тарілки, розпис сорочки за народними мотивами тощо.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Зразки художньої народної творчості», «Стилізація»

Скульптура (12 год.)

Теоретична частина. Скульптура як вид образотворчого мистецтва. Матеріали та інструменти скульптора. Прості геометричні форми. Виразні можливості пластичних матеріалів. Техніки ліплення пластиліном.

Практична частина. Ліплення овочів, фруктів, посуду, фігур тварин. Ліплення складових елементів до композицій на теми: «Кошик з квітами для матусі», «Сільське подвір'я», «Інопланетний гість» тощо. Складання композиції з виготовлених елементів.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Техніки ліплення пластиліном»

Аплікація (12 год.)

Теоретична частина. Вивчення прийомів вирізування та склеювання. Формування навичок роботи з ножицями. Композиційно правильне розташування об'єктів на аркуші.

Практична частина. Виготовлення аплікацій: «Казковий будиночок», «Квітка», «Букет для мам», «На пташиному дворі», рвана аплікація «Ведмедик» тощо.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Основні прийоми вирізування та склеювання»

Художнє конструювання (12 год.)

Теоретична частина. Формування навичок робіт із ножицями та папером. Конструювання об'ємної форми з окремих елементів. Техніка оригамі. Традиції складання з паперу. Базові форми.

Практична частина. Квадрат з прямокутника, котик та песик з трикутника, золота рибка з подвоєного трикутника. Виготовлення вітальної листівки. Виготовлення об'ємних предметів: маски, ялинки, ялинкової гірлянди тощо.

Екскурсії, конкурси, свята, виставки (10 год.)

Відвідування краєзнавчих та історичних музеїв, тематичних та художніх виставок. Участь в творчих конкурсах. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

Дистанційна складова: віртуальні екскурсії.

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила застосування художніх матеріалів та приладів;
- прийоми втілення образів у художній формі;
- послідовність виконання малюнку;
- значення на малюнку лінії горизонту;
- поняття «композиція». «візерунок», «стилізація»;
- елементарне про скульптуру та її види;
- види та жанри образотворчого мистецтва;
- основи декоративно-прикладного мистецтва.
- кольори та кольорові сполучення;
- основи композиції та різноманітні засоби зображення

Вихованці мають уміти:

- спостерігати натуру;
- аналізувати форму предметів, помічати спільне і відмінне в них;
- зображувати прості предмети;
- робити ескіз для наступної тематичної композиції;
- робити пропорційні порівняння предметів у скульптурі;
- створювати прості об'ємні форми;

- володіти прийомами вирізування та склеювання.

Початковий рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Живопис	4	36	40
3.	Графіка	2	18	20
4.	Декоративно-прикладне мистецтво	4	36	40
5.	Скульптура	2	8	10
6.	Аплікація	2	8	10
7.	Художнє конструювання	2	8	10
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	10	10
9.	Підсумок	2	-	2
	Разом	20	124	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Розповідь про професію художника. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Інструменти та матеріали художника»

Живопис (40 год.)

Теоретична частина. Основи кольорознавства. Кольоровий світ природи. Кольорове розмаїття зелених трав і дерев. Асоціативне сприйняття кольору. Кольори гарного настрою. Настрої чорного кольору. Живописні техніки: монотипія, техніка відбитка природного матеріалу, техніка письма по-сирому, змішана техніка. Натюрморт. Малювання з натури. Сприйняття та передавання реальних об'єктів. Поняття масштабу. Пейзаж. Робота м'яким та твердим пензлем. Особливості зображення води, неба.

Практична частина. Малювання з натури: осінній натюрморт «Айстри розквітли», «Овочі й фрукти». Замальовки трав, квітів, листя, пейзажних мотивів, дерев різних порід. Малювання за уявою: тематичні композиції: «Грайливі дельфіни», «Звірі рідного краю», «Темна ніч» (змішування спектральних кольорів з білим та чорним), монотипія «Казковий ліс», малювання по-сирому «Осіннє небо», «Весняний букет для матусі», «Туман», «Осінній дощ», «Осінні квіти», «Золота осінь», «Кольори зимового пейзажу», «Умка», «У синички – білі щічки, чорна шапка, сірі лапки», «Весна іде, тепло несе», «Диво-дерева у дивному парку» (малювання з використанням техніки відбитка природного матеріалу).

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Основи кольорознавства», «Живописні техніки», «Відомі художники які працювали в жанрі натюрморту», «Відомі художники які працювали в жанрі пейзажу»

Графіка (20 год.)

Теоретична частина. Виразальні можливості геометричних засобів (лінія, штрих, пляма та їх сполучення). Світлотінь. Об'єм простих геометричних форм. Елементарні знання з лінійної перспективи. Лінія і характер.

Практична частина. Начерки з натури пейзажних мотивів, дерев, трав, тварин, людей. Портрет. Контурне малювання. Графічний малюнок «Павук у павутинці» (горизонтальні, вертикальні, скісні, хвилясті, ломані, криві лінії). Лінійний малюнок «Як ми весело живемо». Абстрактний малюнок «Лінія на прогулянці». Малюнок «Танцюючі сніжинки».

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Світлотінь», «Лінійна перспектива»

Декоративно-прикладне мистецтво (40 год.)

Теоретична частина. Зразки художньої народної творчості. Значення кольору в декоративних роботах. Композиція і візерунок. Стилзація. Засоби зображення. Витинанка, крашанка, писанка, мальованка.

Найпростіші елементи Петриківського розпису. Копіювання елементів творів із серії квітково-пташиних композицій. Вивчення найпростіших орнаментів.

Практична частина. Витинанка. Контрасти форми, маси, кольору. Стилзація. Аплікаційна витинанка. Казки і міфи про писанку. Знаки-символи. Виготовлення писанки-сувеніра до Великодня. Виготовлення писанок на паперових шаблонах.

Виконання орнаменту (Петриківський розпис) скатертинки, рушничка «Веселка в кожній квітці».

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Художня народна творчість», «Стилзація», «Петриківський розпис»

Скульптура (10 год.)

Теоретична частина. Матеріали та інструменти скульптора. Прості геометричні форми. Предмети складної форми. Порівняльний характер форм і розмірів та їх складових

частин. Формування навичок відтворення предметів різних розмірів. Виразні можливості пластичних матеріалів. Техніки ліплення пластиліном.

Практична частина. Ліплення овочів, фруктів, посуду, фігур тварин. Ліплення складових елементів до композицій на теми: «Натюрморт», «Зоопарк», «Фантастична тварина» тощо. Складання композиції з виготовлених елементів.

Дистанційна складова: перегляд презентації «Техніки ліплення пластиліном»

Аплікація (10 год.)

Теоретична частина. Вивчення прийомів вирізування та склеювання. Формування навичок роботи з ножицями. Композиційно правильне розташування об'єктів на аркуші.

Практична частина. Виготовлення аплікацій: «Квіти для мами», «Птахи на гілці», «Осінній пейзаж», «Місто», «Цирк» тощо.

Художнє конструювання (10 год.)

Теоретична частина. Базові форми орігамі. Техніка складання.

Практична частина. Найпростіші моделі: пелікан, папуга, мишенятко, кажан. Швидкокрилі літаки.

Екскурсії, конкурси, свята, виставки (10 год.)

Відвідування краєзнавчих та історичних музеїв, тематичних та художніх виставок. Участь в творчих конкурсах. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

Дистанційна складова: віртуальні екскурсії

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила застосування художніх матеріалів та приладів;
- прийоми втілення образів у художній формі;
- послідовність виконання малюнку;
- значення на малюнку лінії горизонту;
- загальні пропорції фігури та положення тіла під час руху;
- поняття «композиція». «візерунок», «стилізація»;
- елементарне про скульптуру та її види;
- види та жанри образотворчого мистецтва;
- основи декоративно-прикладного мистецтва.
- елементарні закони і засоби перспективного зображення;
- методи побудови форми;
- кольори та кольорові сполучення;
- основи композиції та різноманітні засоби зображення.

Вихованці мають уміти:

- спостерігати натуру;
- аналізувати форму предметів, помічати спільне і відмінне в них;
- визначати композиційне рішення;
- робити ескіз для наступної тематичної композиції;
- робити пропорційні порівняння предметів у скульптурі;
- аналізувати твори образотворчого мистецтва.

Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Графіка	6	34	40
3.	Живопис	6	54	60
4.	Композиція	6	20	26
5.	Декоративно-прикладне мистецтво	6	34	40
6.	Скульптура	4	16	20
7.	Основи образотворчої грамоти	8	8	16
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	10	10
9.	Підсумок	2	-	2
	Разом	40	176	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ**Вступ (2 год.)**

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Розповідь про професію художника. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях.

Дистанційна складова: кросворд «Інструменти та матеріали художника»

Графіка (40 год.)

Теоретична частина. Конструкція і різноманітність форм. Вибір точки зору. Лінійна перспектива. Конструктивна побудова предметів округлої форми. Виразні можливості

плям. Тоновий контраст. Штрихи, види штрихів. Малювання простим олівцем, пером, ручкою. Виконання натюрмортів з натури простим олівцем. Вивчення пропорцій постатей дорослої людини, підлітка, дитини. Схематична побудова голови людини у фас і профіль.

Практична частина. Начерки з натури дерев, квітів, трав, листя (виявлення форм, конструкції, рішення об'єму за допомогою світлотіні), начерки з натури людини (пропорція, будова). Натюрморт з 3-4 предметів з натури простим олівцем.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Лінійна перспектива», «Вивчення пропорцій постатей дорослої людини, підлітка, дитини», «Схематична побудова голови людини у фас і профіль», «Малювання з натури»

Живопис (60 год.)

Теоретична частина. Основи кольорознавства: кольори та відтінки, кольорове коло, локальний колір, контрасти і нюанси кольору, кольорові рефлекси, сполучені кольори. Виявлення об'єму в живописі.

Плановість і колір. Залежність кольору від оточення (тепло-холодність). Особливості добового освітлення (колір, тон). Пейзаж із водою. Вибір мотиву. Вплив світла на колір води. Віддзеркалення у спокійній воді, у хвилях.

Практична частина. Малювання природних форм: замальовки дерев різних порід, квітів, трав, листя; пейзажних мотивів з водним простором у різних станах освітлення; весняні спостереження, замальовки. Малювання нескладних натюрмортів з предметів вжитку: натюрморти «Дари осінні», «Осінній букет». Композиція «Зима». «Снігур – зимова пташка», замальовки із птахами, що зимують.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Основи кольорознавства», «Повітряна перспектива», «Зображення води у творах художників»

Композиція (26 год.)

Теоретична частина. Закони композиції. Визначення композиційного центру. Порівняльні розміри предметів.

Практична частина. Малювання композицій на тему: «Пори року», «Природа потребує допомоги», «Космічні мандри», «У цирку», «Світ дитинства», «Новий рік»; композицій історичної тематики «Історичне минуле українського народу»; ілюстрування художніх творів композиція «Ой під вишнею, під черешнею».

Дистанційна складова: перегляд презентації «Закони композиції»

Декоративно-прикладне мистецтво (40 год.)

Теоретична частина. Знайомство зі зразками народного мистецтва. Особливості побудови візерунків. Засоби зображення. Ритм. Витинанка.

Петриківський розпис. Елементи. Композиція. Кольоровий ряд.

Практична частина. Виконання вправ по стилізації природних форм для виготовлення витинанок; виконання декоративних композицій; виготовлення святкових витинанок.

Вправи з елементів Петриківського розпису. Створення образу фантастичного птаха та існуючих птахів: зозулі, соловейка, павича, півня тощо. Замальовки за мотивами петриківського розпису з птахами. Розпис речей домашнього вжитку. Виконання декоративних розписів на об'ємних дерев'яних формах: тарілочках, скриньках, цукерницях, мисочках тощо.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Знайомство зі зразками народного мистецтва», «Петриківський розпис»

Скульптура (20 год.)

Теоретична частина. Декоративний тематичний рельєф. Заповнення площини. Розподіл мас на площині.

Практична частина. Ліплення рельєфу та круглої скульптури на тему: «Флора».

Дистанційна складова: перегляд презентації «Рельєфна скульптура»

Основи образотворчої грамоти (16 год.)

Теоретична частина. Українське образотворче мистецтво, як частина світової та національної культури. Види образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, архітектура, декоративно-ужиткове мистецтво та дизайн). Жанри образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж, натюрморт, історичний, батальний, побутовий тощо). Декоративний образ як сприйняття краси в побуті. Відображення міфологічного світобачення в орнаментах, образах символів. Трипільська культура. Культура скіфської доби. Античність – колыска європейської цивілізації. Мистецтво слов'ян-язичників.

Практична частина. Вивчення кращих зразків образотворчого мистецтва. Ознайомлення зі зразками трипільської культури та слов'ян-язичників. Віртуальні екскурсії до світових музеїв образотворчого мистецтва.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Види образотворчого мистецтва», «Жанри образотворчого мистецтва», «Трипільська культура», «Культура скіфської доби», «Античність – колыска європейської цивілізації», «Мистецтво слов'ян-язичників»; онлайн-гра «Жанри живопису»

Екскурсії, конкурси, свята, виставки (10 год.)

Відвідування краєзнавчих та історичних музеїв, тематичних та художніх виставок. Участь в творчих конкурсах. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

Дистанційна складова: віртуальні екскурсії

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- складові перспективної побудови;
- закони світлотіні та поняття про рефлекс;
- поняття «кольори та відтінки», «кольорове коло», «локальний колір»;
- закони композиції;
- засоби відтворення плановості простору, за допомогою наочної і повітряної перспективи;
- особливості зображення водного простору;
- елементарну будову тіла тварини та людини, посилено передавати рух і вікові особливості;
- основні геометричні форми, пропорції обличчя людини;
- поняття про профіль, фас;
- характерні особливості побудови візерунків різних стилів;
- техніки декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, колаж, розпис);
- основні відомості про види та жанри образотворчого мистецтва, про культуру Античності, видатних митців цього періоду та їх твори.

Вихованці мають уміти:

- визначати композиційний центр;
- порівнювати розміри предметів;
- виявляти об'єм у живопису;
- зображувати водний простір у різних станах, відображення предметів у воді;
- робити витинанки на різні теми;
- виконувати роботи в декоративних техніках петриківського розпису.

Основний рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО - ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичні	практичні	всього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Графіка	6	36	42
3.	Живопис	6	54	60
4.	Композиція	6	30	36
5.	Декоративно-прикладне мистецтво	6	22	28
6.	Скульптура	4	16	20
7.	Основи образотворчої грамоти	8	8	16
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	10	10
9.	Підсумок	2	-	2
	Разом	40	176	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Організаційні питання. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Розповідь про професію художника. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях.

Дистанційна складова: кросворд «Інструменти та матеріали художника»

Графіка (42 год.)

Теоретична частина. Складові перспективної побудови. Градації світлотіні. Передача об'ємності форм.

Практична частина. Малювання нескладних груп предметів, геометричних тіл; нескладного натюрморту з натури; нескладного архітектурного пейзажу (сільського); замальовки фігури людини.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Складові перспективної побудови», «Градації світлотіні», «Передача об'ємності форм», «Пропорції фігури людини»; відео-уроки «Натюрморт з натури», «Замальовки фігури людини», «Зображення сільського пейзажу»

Живопис (60 год.)

Теоретична частина. Кольорознавство. Повітряна перспектива. Об'єм в живописі. Ахроматичні кольори.

Практична частина. Малювання етюдів, пейзажів, натюрмортів ахроматичних; фігур людей в динаміці; нескладного інтер'єру.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Кольорознавство», «Повітряна перспектива. Об'єм в живописі», «Ахроматичні кольори», «Зображення інтер'єру»; онлайн-гра «Кольорознавство»

Композиція (36 год.)

Теоретична частина. Композиція. Рівновага. Симетрія і асиметрія.

Практична частина. Малювання композицій на тему: «Мій улюблений куточок», «Невідомі світи», «Світ спорту», «У зоопарку», «Різдвяні мотиви»; екологічних композицій на тему: «Ми за чисте довкілля»; композицій на історичної тематики; ілюстрування художніх творів.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Рівновага в композиції», «Симетрія і асиметрія»

Декоративно-прикладне мистецтво (28 год.)

Теоретична частина. Зразки народного мистецтва. Особливості побудови візерунків у різних місцевостях України. Колір. Ритм.

Практична частина. Малювання декоративних композицій з використанням орнаментальних мотивів різних місцевостей; виготовлення витинанок на теми народного календаря.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Зразки народного мистецтва», «Особливості побудови візерунків у різних місцевостях України»

Скульптура (20 год.)

Теоретична частина. Взаємодія фігур. Рельєфні композиції з кількох фігур. Ритмічна побудова фігур.

Практична частина. Ліплення тематичних рельєфів на теми: «Спорт», «Наука», «Види мистецтв». Ліплення двофігурних композицій на теми з навколишнього життя.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Рельєфні композиції з кількох фігур»

Основи образотворчої грамоти (16 год.)

Теоретична частина. Мистецтво Візантії. Мистецтво Київської Русі.

Практична частина. Віртуальні екскурсії до світових музеїв образотворчого мистецтва.

Дистанційна складова: перегляд презентацій «Мистецтво Візантії», «Мистецтво Київської Русі»; віртуальні екскурсії до світових музеїв образотворчого мистецтва

Екскурсії, конкурси, свята, виставки (10 год.)

Відвідування краєзнавчих та історичних музеїв, тематичних та художніх виставок.

Участь в творчих конкурсах. Підготовка та проведення виставок робіт вихованців.

Дистанційна складова: віртуальні екскурсії

Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків. Виставка найкращих дитячих робіт за навчальний рік.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- складові перспективної побудови, градації світлотіні та передачі об'ємності форм;
- основи кольорознавства;
- поняття «повітряна перспектива», «ахроматичні кольори»;
- основні поняття композиції;
- характерні особливості побудови візерунків різних місцевостей;
- мистецтво Візантії, Київської Русі, видатних митців цього періоду та їх твори.

Вихованці мають уміти:

- визначати композиційний центр;

- передавати об'єм у графіці;
- виявляти об'єм у живопису;
- розробляти декоративні композиції.

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Найменування обладнання	Кількість (min)
<i>Обладнання</i>		
1.	Мольберти	12 шт.
2.	Шафи для збереження матеріалів та дитячих робіт	2 шт.
3.	Столи/стілці	9/18 шт.
4.	Дошки для ліплення	12 шт.
<i>Інструменти та матеріали</i>		
1.	Пензлі різних розмірів	по 12 шт.
2.	Фарби акварельні	12 комп.
3.	Фарби гуашові	12 комп.
4.	Туш чорна	12 шт.
5.	Фломастери	12 комп.
6.	Кольорові олівці	12 комп.
7.	Прості олівці	12 комп.
8.	Крейда	12 комп.
9.	Пастель	12 комп.
10.	Папір для акварелі	12 комп.
11.	Папір для малювання	12 комп.
12.	Кольоровий папір	12 комп.
13.	Кольоровий картон	12 комп.
14.	Клей ПВА	12 шт.
15.	Ножиці побутові	12 шт.
16.	Пластилін	12 шт.
17.	Стеки	12 шт.
18.	Лінійки	12 шт.
<i>Приладдя</i>		
1.	Підставки для натури	12 шт.
2.	Палітри пластмасові	12 шт.
3.	Ємності для води	12 шт.
4.	Підставки для пензликів	12 шт.
<i>Таблиці, картини</i>		
1.	Таблиці побудови зображення на площині	1 комп.
2.	Таблиці повітряної та лінійної перспективи	1 комп.
3.	Репродукції картин класиків	1 комп.

4.	Репродукції картин сучасних художників	1 комп.
5.	Орнаменти слов'янських народів	1 комп.
6.	Репродукції робіт майстрів українських народних декоративних розписів	1 комп.
<i>Моделі площинні та об'ємні, муляжі</i>		
1.	Картонні фігури людини	6 шт.
2.	Картонні фігури тварин з рухомими частинами	6 шт.
3.	Гіпсові фігури геометричних тіл	1 комп.
4.	Гіпсові голови	1 комп.
5.	Предмети побуту (гличики, горщики, тарілки тощо)	1 комп.
6.	Муляжі овочів та фруктів	1 комп.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 1 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005. – (На допомогу вчителю).
2. Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 2 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005. – (На допомогу вчителю).
3. «Великие художники». Журнал. – Изд. ООО «Иглмосс Юкрейн», 2003.
4. «Галерея искусств». Популярный журнал о творчестве мастеров изобразительного искусства - ТОВ «Новий друк», 2006.
5. Любарська, Л.М. Образотворче мистецтво: підруч. для 1–4 кл. / Л.М. Любарська, М.І. Резніченко. – К.: Форум, 2003.
6. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Калініченко О.В. Мистецтво: Підручник 5 клас/За заг. ред. Л.М. Масол. – К.: Промінь, 2006.
7. Масол Л.М., Гайдамака О.В., Калініченко О.В. Мистецтво: Підручник 6 клас/За заг. ред. Л.М. Масол. – К.: Промінь, 2006.
8. Масол Л.М., Е.В. Белкіна, Оніщенко О., Очеретяна Н., Рагозіна В. Мистецтво: Програма 1-4 класи // Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К.: Поч. школа, 2006.
9. Масол Л.М., О.В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. Методика навчання мистецтва у початкової школі: Посібник для вчителів. – Х.: Веста: Вид-во „Ранок”, 2006.
10. Мистецтво: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол – Х.: ФОЛІО, 2016.
11. Мистецтво: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017.

12. Мистецтво. Рівень стандарту, профільний рівень: підруч. для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / Л. М. Масол – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018.
13. Навчальні програми з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку: вип. 2 / за ред. Биковського Т.В., Шкури Г.А. – К.: УДЦПО, 2016. – В. 2.
14. Програми з профільних предметів для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю / Упоряд. О.В.Корнілова, О.В.Гайдамака – Х.: Видавництво «Ранок», 2009.
15. Програми факультативних курсів за вибором для спеціалізованих шкіл художнього профілю / Упоряд. О. В. Корнілова, О.В. Гайдамака. – Х.: Видавництво «Ранок», 2009.
16. Романцов С.В. Витинанки: крок у майбутнє та сучасне / С.В. Романцов. – Шостка, 2006. – 83 с.
17. Чарівний пензлик. Книга для вчителя: Авторські уроки з образотворчого (візуального) мистецтва в 5-7 класах: Посібник для вчителя: У 2 ч. Ч. 2 / Упоряд. Ж.С. Марчук, О.В. Ночвінова. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2005.